

במדרש בא' בניסן מתו בני אהרן, למה מחזיר מיתתן ביוה"כ, אלא מלמד כשם שיוה"כ מכפר כן מיתתן של צדיקים מכפר. פירש אבא מורי זלה"ה מאמרו, כלומר כשם שיוה"כ עצמו של יום מכפר מידי שנה בשנה, נכחו כן מיתת הצדיק מידי שנה בשנה מכפר, בשביל הצער שמצטערין בזה, זה שסיים המדרש, ומנין שמיתתן של צדיקים מכפר, דכתוב ויקרבו את עצמות שאלו ויהונתן וגו' ועשו כאלו אשר צוה המלך, פירש"י להספיד וליעלהם, ויעתר אליהם לארץ אח"כ, והניסין מכח שמצטערים בהספדו.

י"ט פנים

מילי דאבות

ושמרת את המצוה וכו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם, וסמך ליה והי עקב תשמעון את המשפטים האלה וכו' ושמר ה"א לך את הברית וכו'.

וצ"ב הסמיכות של הפסוקים האלה. ואפ"ל בהקדם לת' קושיית הלוש במה שאמר הכ' והי עקב תשמעון וכו' ויעד עליה שכר עוה"ז ולכאור שכר מצוה בה"ע ליכא, אלא הדנה רשיו"ל פי והי עקב אלו מצוות קלות שאדם דש בעקביו וג"ל שהיא מצוה קלה שאין בה חיוב רק תוספות והידור והיא מצוות פסיעות לביהמ"ד וכדו' ושכר פסיעות אלו יקרא להן מצוות קלות כי אין עליהם חיוב לעשותם, וגם הם מצוות שאדם דש בעקביו דבהליכות הרגלים ודישת העקב נעשית המצוה עוד זאת נקדים מה שכ' אאמו"ר זלה"ה בקדושת יו"ט דמה שדרשו חז"ל היום לעשותם דשכר מצוה בה"ע ליכא, היינו רק במצוות שצונו אלוקינו, אשר אנכי מצוך היום לעשותם, אבל במה שהאדם מביא עצמו לידי חיוב ועושה יותר ממה שנצטווה מגיע לו שכר אף בהאי עולמו, ולפי"ז יתורץ קושיית הלוש דכאן מיירי הכתוב בשכר פסיעות כנ"ל והיא מצוה קלה שאינה מחויב בה האדם אלא שמביא עצמו לידי חיובה, וע"ז שפיר מגיע לו שכר בעוה"ז, וזשה"כ היום לעשותם ודרשו בה דשכר מצוה בה"ע ליכא, והי עקב תשמעון המצוות קלות שאינם מחויבים בה ע"ז שפיר ושמר לך ד"א וכו' וברך פרי בטןך שכר פסיעות בהאי עולמו עוה"ז.

בהפטר שמועו אלי רודפי צדקה מבקשי ה' (אם נאמת אתם מבקשי ה') הביטו אל צור מחצבתם וגו'. הכוונה להביט על הדרך המקובל לנו מאבותינו ורבותינו הקדושים ורק בעקבותיהם נלך, וכמו שפירש"י עה"כ בשו"ש צאי לך בעקבי הצאן ע"י"ש. ורק אחריהם

הביטו ובדרכיהם הקדושים תלכו, ואף שתהיו בדור שאינם הולכין בזה הדרך והם משנין מדרך אבותינו המקובל לנו והם הולכים בדרך האומות ר"ל, אמר הכ' שאל תתיירא מזה כי הביטו אל אברהם אביכם וגו' כי אחד קראתיו שגם הוא היה יחיד ומיוחד בזמנו שהלך בדרך האמת והיה מפרסם בכל העולם אלקותו ויתברך ולא נסוג אחור מדעת כל העולם שהיו כולם נגדו וזכותו זה ואברהם וארבעה וכמו"כ מתנבא הכתוב על לעתיד כי נחם ה' ציון נחם כל חרבותיה שגם אז יהי קרן המצב שתשארו יחידים בעולם אעפ"כ אל תתבטלו בפני כל העולם. (קרן חרבותיה דף קל"ז)

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה. נראה לפרש על פי דברי מרן דודי זלה"ה (בדברי יואל פ' משפטים עמוד קל"א) על הכתוב (תהלים י"ט, י') משפטי ה' אמת צדקו יחידיו, כי הגלות קרוי משפט, ואף שאין אנו משיגים על מה נתארך קץ גלותנו, מכל מקום בעת הגאולה נשכיל לדעת שכל הגלות והיסורים היו לטוב לנו, וזה שאמר הכתוב משפטי ה' אמת, שמשפט הגלות שגור עלינו הבורא הוא אמת, אלא שאין הבריות משיגים להצדיקו עליהם, ואימתי ישיגו כולם אמתית משפטי ה', כאשר נזכר לגאולה וישועה, וזהו צדקו יחידיו, היינו כשיהיו בידינו שניהם יחידיו הגלות והגאולה, אז נודה למפרע שהגלות היה לטוב לנו, ע"כ. וזה שאמר הכתוב והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, תשמעון הוא לשון הבנה, על דרך הכתוב (בראשית מ"ב, כ') כי שומע יוסף, ופירש"י מבין. ומשפטים ירמוז על הגלות שנקרא משפט כאמור. והיינו כי לעת עתה אין ישראל מבנים ומשיגים משפטי ה' על מה זה נתארך קץ גלותנו, אבל בעת הגאולה אז יבינו למפרע כי משפטי ה' אמת, וזהו אומרו והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, כי בסוף הגלות כאשר ירחם ה' על עמו ועל ארצו בגאולה וישועה, אז יבינו למפרע את המשפטים האלה שהכל היה לטוב לנו כל הימים.

מהם לא העלה על דעתו, לחזור ולהשתעבד תחת עולם של מלכים מן הסוג הישן, או לחזור ולהשליט את מעמד במלכים על המון העם.

חיש קל, תפס העם יושבי צרפת את הטעות אשר היתה בעוכריו, והתמרמרות ומורת רוח החלו לשטוף את צרפת.

נאפוליון חוזר לשלטון

באי גלותו, אלבה, הקרוב לצרפת, ישב נאפוליון, ואזוניו כריות היטב לכל הגה ולכל רחש העולים מארצו, מורת רוחו של העם יושבי צרפת ממלכו החדש, לא נעלמה מידיעתו, והוא החל לחשוב מחשבות מה לפעול בעתיד.

ביום י"ט אדר א' תקע"ה, אסף נאפוליון את ארבע מאות אנשים, אשר שהו עמו באי אלבה, ובפתע פתאום הפליג מן האי ועלה על החוף בדרום צרפת. כאן, ערך מסע דרך הרי האלפים, כשהוא מלהיב את המוני האיכרים, החוששים מפני שובם של המלכים להשתעבד בהם, ומגייס אותם לצבאו. עם היוודע הדבר לשלטונות, שוגרה מיד מחנה גדולה של צבא צרפת כדי לעוצרו. אולם, נאפוליון הצליח להעביר את כל המחנה לצידו, ובכך הגדיל את צבאו באופן גדול.

במחנה הגדולה של צבאו החדש, הלך נאפוליון לעבר פאריז, כשהוא ממקד מסביבו לאורך כל הדרך, התלהבות חדשה מצד ההמונים, אשר הצרות האחרונות שהסב להם המלך לואי החדש, הספיקו לשכח מהם את הצרות הראשונות, שהסב להם נאפוליון, לא ארכו הימים, והשלטון בצרפת חזר לידי של נאפוליון.

שובו של נאפוליון, היכה בתדהמה את מדינות אייראפא, אשר סברו כי נסתם הגולל על האיש אשר הילך עליהם אימים. הן חזרו, אפוא, חיש, והקיפו את גבולות צרפת בצבאותיהן. נאפוליון לא נרתע ויצא שוב למלחמה.

המשך יוסף המאמר

יבוא אי"ה

בתלמידיו ובחסידיו, נענה הרה"ק מרימנוב זי"ע ואמר:

"התפללו עלי, כי אחיה עד סוף שנה זו, כי אז מבטיחני לכם שתזכו לשמוע קול שופר של משיח".

לאחר שמחת תורה של אותה שנה, תקע"ה, המשיך הרה"ק מרימנוב לערוך הקפות בבית מדרשו, מדי לילה בלילה, מנין מצומצם של בני עליה מתלמידיו, הוכנסו בסוד הענין, ולאחר חצות לילה, בנפול תרדימה על אנשים, מתכנסים היו בחשאי בבית המדרש, שם מוציאים היו את ספרי התורה מארון הקודש ועוסקים בעבודת קודש, אשר ערכה עד אשמורת הבוקר. מדי בוקר בבוקר בהגיע בני המנין הראשון לתפילת שחרית פוגשים היו באותם עשרה תלמידים, כשהם יוצאים בשתיקה מבית המדרש ומתפזרים לבתיהם.

סדר עבודה מופלא זה, נמשך ברציפות עד לימי החנוכה של אותה שנה.

ההתמרמרות בצרפת

כזכור, ויתר נאפוליון על כתר, ביום ט"ז בניסן תקע"ד, ובתמורה לכך קיבל את השלטון באי הקטן, אלבה. על כס המלוכה בצרפת, עלה המלך "לואי ה-18", נצר לשושלת המלוכה הישנה, אשר הודחה מן השלטון עם תחילת "המהפכה פראנקרייק". ברם, מי שסבור היה, כי בכך נסתם סופית הגולל על נאפוליון, הקדים במקצת.

מסתבר, כי המלך החדש נטה להאמין, כי ביחד עם נאפוליון, יורדים לטמיון כל הישיגה של המהפכה פראנקרייק, ובכללם כל המוסכמות החדשות, של שוויון זכויות, אשר באו בעקבותיה. לפי תומנו, הבין, כי העם תושבי פראנקרייק משתוקק בחזרה לשיטות השלטון של מלוכות שאבד עליו הכלל, ולהבדיל המעמדות אשר קיימים היו בתוככי התושבים באותם ימים, בעוד נאפוליון כי אם להיפטר משאיפותיו לבלתי מעצור והרת המלחמות והחורבן של נאפוליון עצמו, באופן אישי, אולם איש

מקאזניץ, אשר בא לתומכני בצדי הימני, ואמי ע"ה אשר באה לתומכני בצדי השמאלי, לא היתה נותרת ב, חלילה וחס, עצם אחת שלמה".

תמיכות של הרה"ק מקאזניץ הועילה יותר, וע"כ לא נפגע הצד הימני כלל.

"כפי השמחת תורה - הוסיף החוזה ואמר - כך יהיה התשעה באב..."

בביתו של הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע אשר עשה יום שמחת תורה הוזה בעירו, נופצו לפתע החלונות באבנים, אשר יידתה יד אלמוני בחלונותיו, בעל מאור ושמש פרץ בזעקת שבר וקרא מנהמת לבו:

"אוי ואבוי, מי יודע מה נשמע בלובלין..."

ואילו במעונו של הרה"ק רבי נפתלי הערץ מברעזאן זי"ע, פרצה שריפה, באמצע עריכת ההקפות בבית הכנסת, האש התפשטה בביתו במהירות, ליחכה נירו וסיכסכה אבניו, ונערה משרת אחת נשרפה למוות.

היו אלו, כזכור, שני התלמידים, אשר נחלצו חושים לקול קריאתו של החוזה בראש השנה, לפני התקיעות בבית המדרש בלובלין, והתייצבו לימינו ולשמאלו בשעת התקיעות, כדי לסייע לו במערכה בשמי מעל הגדולה.

(מכאן ניתן אולי לחבין את טעמו ונימוקו של השרף מסטרעליסק זי"ע אשר ע"ה לגיוס הרה"ק בעל אהבת שלום מקאסוב זי"ע, לכל יסע לראש השנה בלובלין כזכור, גם הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע אשר עשה את ראש השנה בלובלין, נמלט מביהמ"ד לפני התקיעות, כאשר הכריז החוזה על גשתו לערוך מלחמה גלויה בענין קירוב האגרות). מאותו היום ואילך, נותר החוזה חולה אנוש ורתוק למיטתו, בכל רחבי פולין היהודית הרעישו בתפילות לרפואתו, אך שערי התפילות ננעלו, ביום תשעה באב תקע"ה, נתבקש החוזה בישיבה של מעלה.

עבודת הק' של הרה"ק מרימנוב

באותו חג הסוכות תקע"ה, באחד מימי חול המועד, בעת שבתו בסוכתו מוקף

בינו שנות דור ודור

נ

מלחמת קודש בין צדיקי הדורות
סביב מלחמותיו של הקיסר נאפוליון

קיצור מפרקים הקודמים

בראש השנה שנת תקע"ד התאמץ הרה"ק מלובלין בכוחות נגד השטן, ומצד השני לחם השטן בכל כוחו נגד כוחות הקדושה, במהלך הסעודה נענה הרה"ק ואמר שהקיסר גזולים, ומן השמים מעכבים. ואולם, את אשר לא נצליח לפעול על ידי השופר, נצליח לפעול על ידי כוח התורה, היה זה רמז ברור, כי בשמחת תורה יהיה המשך הפעולות למען המערכה.

באותה שנה בשמחת תורה פעל החוזה גדולות ונצורות והלהיב לבב הבאים בצל קורתו לשמוח במיוחד בשמחת התורה בהתלהבות אש גדולה, אבל פתאום באמצע ההקפות נעלם החוזה הק' וכשהתחילו לחפש אחריו מצאוהו בחצר בית הכנסת מוטל על הארץ כבאבים גדולים.

הסט"א כולה התאחדה נגדי

לאחר שהובא החוזה הק' אל הבית והושכב על מיטתו, הוזעק אליו הרופא הצדיק, בעל התשובה הנודע, רבי חיים דוד, דאקטאר בארנהארד, מפייטריקאב, אשר בא אף הוא להסתופף בצילו של הרה"ק מלובלין בשמחת תורה.

"רבי - שאל הרופא הצדיק - היכן כואב לכם?"

היךך השמאלית" השיב הרה"ק.

"האיך קרה הדבר?" המשיך רבי חיים דוד לחקור.

"כל הסטרא אחרא כולה התאחדה כנגדי, ומשניתנה להם רשות מן השמים, הטילוני ארצה בכח אדיר, אלמלא המגיד

... אולם עיקר חובת ההזקת המוסדות מוטלת על יושבי העיר להחזיק בתי התלמוד תורה והמלמדים בעצמם, וחו"כ בשום פנים ואופן לבוא לידי התרשלות כל דהוא בענין זה, ואדרבא ואדרבא חיובא רמאי על כאו"א מאנ"ש ליקח על שכמו נדבת פרנס היום, להקל קצת מהעול הגדול הרובץ על הנהלת המוסדות העובדים ללא הרף להצלת המוסדות, ולקבל פני העסקנים העוסקים בזה בסבר פנים יפות...

(מתוך מכתב קודש ממרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע לאנ"ש פעה"ק ת"ו, שנת תשנ"ח לפ"ק)

.... ועין בעין ראו כי נתקיים בו מאמר חזו"ל על החסידים הראשונים, מתוך שחסידיהם היו תורתם מתברכת, והיו שתי כליותיו נובעות חכמה כשתי מעיינות, וחבילות חבילות ראיות ותשובות ברורות בפלפול עצום ובסברה ישרה ועמוקה, עד שכל רואה אומר ברקאי, כי ה' עמו, הלכה כמותו בכל מקום.

(כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע – הקדמה לשו"ת דברי יואל)

כאשר עומדים אנו ערב האי יומא דהילולא קדישא של רבינו הקדוש שר התורה והיראה זי"ע, שוב נטלנו הקולמוס בידינו יד כהה לערוך מערכה ולגשת אל המלאכה להתעסק בקדשי הקדשים, אבל כבר אמרו חזו"ל במופלא ממך אל תדרוש, ויודעים אנו כי רחוקים אנו מאד מאד מלערוך מערכה ולהרבות בגודל מעלת האי צדיקא קדישא שריד לדורות הקודמים אשר העמיד את הדור כולו דור האחרון לגיון לפני מלך מלכי המלכים.

אבל אמור אמרנו כי פטור בלא כלום אי אפשר, וכבר ציוו לנו חזו"ל לקיים "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי" וע"כ אמור אמרנו לנגוע בקצה קצהו על ענין אמירת דברי תורתו ולהעלות כמה מילי מעלייתא על גודל ההשפעות אשר השפיע רבינו הק' זי"ע בעת אמירתו לגבוה, כאשר פניו הקדושים מלאים זיו ומפיקים נוגה, משמיע חידושים מערכה מול מערכה, אשר עשה מעשי חייא שלא תשתכח תורה מישראל, וכבר נודע ביהודא ובישראל גודל כוח הדרוש המיוחד אשר מן השמים הנחילו לרבינו זי"ע כוח מיוחד לקרב את בני ישראל לאביהם שבשמים ע"י דברי תורתו ואמרי הקודש, כאשר עמד ודרש כמשה מפי הגבורה, כיבס וטיהר לבם של ישראל.

וגם זאת ידוע דאחז צדיק דרך זקינו הק' מרן בעל ייטב לב זי"ע להשפיע אך טוב וחסד לבני ישראל ע"י אמירת התורה בבחינת כה תברכ"ו את בני ישראל אמו"ר להם, על זאת ועוד במאמר שלפנינו.

וזאת למודעי כי נקטנו בשולי הגלימה באפס קצהו של גודל קדושת אמירת תורתו, ובעיקר שמנו את מטרתינו להרחיב קצת את הדיבור על דברי תורתו שנאמרו בלילי שבתות ובעת רעוא דרעוין ועוד חזון למועד לרגלים ולמועדים אחרים.

תורה מן השמים

דרכו של רבינו זי"ע היה לומר ד"ת ממה שנשפע לו משמים באותו שעה, וכידוע מ"ש בספה"ק דברי יחזקאל פר' מטות, שצדיקים אמיתיים אין אומרים תורה מן המוכן אלא ממה שנשפע להם באותו שעה מן השמים, ועיין ביואל משה (ח"א ס"ק פ"ב) שכתב על החידו"ת של הצדיקים בזה"ל: וידוע שדיבורים כאלו באים לפי שורש נשמתם של התלמידים השומעים אז מה שהם צריכים, וצריך להתבונן בכל דבריהם על מה ועל מי הדברים מגיעים. ושם בס' קפ"א כתב: אלא נכתב בספר מה שנשפע להם חידו"ת עבור התלמידים שבאו אז אליהם בשבת ובמועד עיי"ש. ועיין בדברי יואל פר' בחוקתי עמוד שצ"ג וז"ל: וכאשר פ' הרה"ק ר"ר מנחם מענדל זלה"ה מרימאנוב עה"פ (שמות ט"ז) ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו, שהחידושים שמחדשים בתורה"ק יש זמן לכולם מתי יתגלו, וזהו דבר יום ביומו. ועיי"ש מה שפ' בזה רבינו דברי הכתוב אם בחוקתי תלכו.

והוא אשר רבינו עצמו אמר עם הספר בהקדמת ספרו הקדוש דברי יואל, בזה"ל: קראתי שם הספר דברי יואל מיוסד על הכתוב דבר ה' אשר היה אל יואל (יואל א') לשמי ולזכרי, ע"כ. ואשר מי שזכה לשמוע את דבר ה' אשר היה אל יואל מפיו יוצא מפי קדשו בקדושה ובטהרה.

וסיפר רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, שפ"א בהיותו בעיר זענטא עוד לפני ששימש כאב"ד דשם, ביחד עם דודו רבינו זי"ע, וראה בליל שב"ק שרבינו מעיין באיזה סוגיא, וחשב בדעתו כי בוודאי ידרוש רבינו למחר על סוגיא זו, והנה בעת הדרשה דרש רבינו בסוגיא אחרת לגמרי. אחרי התפילה שאלו שהלא ראה אתמול שהנו מכין א"ע בסוגיא אחרת לגמרי, ענה לו רבינו, שבאמת היה בדעתו לדרוש באותו סוגיא שלמד אתמול, אבל בעלותו לפני ארון הקודש, עלה ברעיונו חידוש אחר וזה מה שדרש.

וכן התבטא פעם רבינו זי"ע להגה"צ משארמאש זצ"ל: איך ווייס שוין לאנג נישט פון זיך צוגרייטן...", וכן סיפר הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ז"ל (הקדמה לספה"ק דברי יואל) שפעם בהיותו עם רבינו במרחץ שער-אן-ספרינג, אמר לו רבינו בזה"ל: ווען האב איך דען צייט אפילו צו טראכטן וואס צו זאגן, נאר וואס דען, איך לערן דאך יעדן טאג מיט טלית ותפילין חומש רש"י מיטן רמב"ן און אוה"ח הק', ווען עס קומט דערצו ווערט שוין עפעס געבוירן, עכל"ק.

בשנים קדמוניות נהוג היה בעת סעודה שלישית שאמרו לפניו מדרש פליאה מפרשת השבוע קודם שזמרו הללו' אודה, ואחרי שזמרו שיר המעלות פתח את דברי תורתו בזה המדרש. ובעת שהותו של רבינו זי"ע פעיה"ק ירושלים ת"ו בשנת תש"ו

היה הגה"צ מסעמיהאלי זצ"ל אומר לפניו את המדרש. אמנם במשך הזמן נתבטל מנהג זה מכמה טעמים הידועים.

והנה כן היה דרכו של אביו מרן הקדושת יו"ט זי"ע, ורבינו כשהיה עדיין ילד קטן היתה זו חזקה שלו להגיד לפני אביו המדרש בשעת אכילת הדגים. ובספר חלקינו בתורתך (אשר חיבר אחד מתלמידיו של מרן הקדושת יו"ט זי"ע) מביא (פר' ויחי) מה ששמע מדרש פליאה מפי רבינו שהגיד בהיותו ילד סמוך על שולחן אביו, בליל שב"ק ויחי, בזה"ל: מנין למזון שקדמה לעץ שנאמר וישם את אפרים לפני מנשה, ומביא שם מה שפ' על זה הקדושת יו"ט, וכל הדרוש מובא גם בקדושת יו"ט, רק בתחילתו כתוב בזה"ל שמעתי מפי מגידי אמת שיש מדרש פליאה מנין למזון שקדמה לעץ וכו' עיי"ש.

ויהי מנגן המנגן ותהי עליו רוח אלקים

בסעודת שבת וי"ט היה דרכו בקדוש של רבינו זי"ע לומר הד"ת בדרך דרוש כמנהג אבותיו הק', והיה יושב ודורש בתנועה נעימה ועריבה משמחת לבבות. וכשהיה ב' פרשיות משולבות יחד, אמר בדרך כלל, בליל שב"ק ד"ת על הפרשה הראשונה ובס"ג על הפרשה השניה.

ויש לציין העובדא שבילל חג השבועות שנת תשכ"ז, דברו כמה בחורים ביניהן אודות אמירת תורתו של רבינו, ובחור אחד ענה ואמר שעיקר תורתו של רבינו הוא רק בדברי דרוש ואגדה אך לא במילי דחסידיא, ובאותו חג השבועות פתח רבינו את פיו באמירת תורה בדברי חסידות בגודל קדושת היום, אף שלא היה דרכו בכך, (ונדפס בחידו"ת על המועדים).

ובסעודת רעוא דרעוין אמר רבינו את הד"ת בדביקות נפלאה בתנועת התעוררות המעורר את הלב ונוקבו עד בית חללו, בכל שעת אמירת הד"ת בס"ש ישב על קצה הכסא והתנענע בכל גופו הטהור בהתלהבות עצומה, ודפק בידי הקדושים ע"ג השולחן בכל זמן אמירתו, והרבה פעמים בעת אמירת הד"ת (ולפעמים אף בעת אמירת פסוק או מדרש) היה מנגן לעצמו תנועה של דביקות מתוך ניגון המיוחס לחותנו הגה"ק מפלאנטש זי"ע, ולפעמים תנועות של ניגון אשר זמרו בפלאנטש על זמר מה ידידות, או הניגון המיוחס להרה"ק מקאלוב זי"ע (על השיר גלות גלות).

לפני אמירת הד"ת בסעודה שלישית שקע רבינו במחשבותיו הטהורות לזמן מה, ולפעמים היה מנגן אז לעצמו איזה זמר בלחש, ואח"כ פתח את פיו בחכמה בדברי תורה המשמחים כל שומעו, והתחיל בפסוקי פרשת השבוע, סידר הרבה קושיות

בפסוקי הפרשה ובפירש"י ובמאמרי חז"ל במדרש רבה ותנחומא ספרא ספרי מכילתא ומדרשי פליאה וכו', והיה יושב דורש כמעין המתגבר ונכנה שאינו פוסק, מקשר חבל בחבל נימא בנימא מענין לענין באותו ענין בדרך דרוש נפלא, והיה מקשר הדרש עם הפשט, והעמיס ענינים גבוהים לרמזם בדברי חכמינו ז"ל, הלא הם כתובים עלי ספרי דברי יואל ושאר ספרים.

ודרשת היט"ב

דברי תורתו של רבינו היו בנויים עפ"י רוב בדרך הדרוש ואגדה המושכת את הלב, אכן דרכו היה תמיד לקשר הדרש עם הפשט, והיה מרגלא בפומיה לומר שכן היה דרכו של זקינו בעל ישמח משה ז"ע, והיה מבאר ענינים נפלאים המבוארים במדרשי חז"ל ובזוה"ק, איך הם מרומזים בפשטי משמעות הכתובים וסדרי המאורעות המבוארים בפרשה, וביחוד היה כוחו גדול לסדר מערכות שלימות בביאור מדרשי חז"ל שבהם היה בקי באופן מבהיל וידידו רב לו בכל מדרשי חז"ל המפוזרים, וכן עסק הרבה לבאר דברי רש"י ז"ל, והיה לו יד ושם להפליא בכל מפרשי רש"י ז"ל כהרא"ם והג"א ועוד.

בתוך דבריו היה משלב עניני חסידות ויראת שמים והדרכה בעבודת ה', מתובל מספרי חסידות מתלמידי רבינו הבעש"ט הק' ז"ע, והיה מרמז ענינים הללו בדברי מדרשי חז"ל והראשונים, ולעיתים רחוקות הזכיר בדבריו גם ענינים המשתייכים להדי כבשי דרחמנא וטמנס ברמ"ז להלביש הכל בדברים פשוטים המובנים ומתקבלים על לב שומעיהם.

ובכוח הגדול בענין זה עלה בידו להשיב רבים מעון ולהשריש בלבבות בני ישראל אמונה בה' ובתורתו ובמשיחו, ועוד מימי נעוריו נתפעלו גדולים וצדיקים מכוח הנפלא בדרוש שנתגלה אצל רבינו עוד בהיותו צעיר לימים. ואביו מרן הקדושת יו"ט ז"ע העיד עליו שכוחו בדרוש הוא כשל הרבי רבי יונתן אייבשיץ ז"ל, וכן אמר הגה"צ משאמלוי ז"ל כששמע את דרשתו של רבינו בהיותו בעיר שאמלוי, וכן הגה"צ רבי שאול בראך ז"ל אבדק"ק קאשוי אמר לבנו שרבינו דורש כמו העריב נחל. ופ"א כאשר דרש רבינו בעיר דעברעצין, התבטא אח"כ לפניו האב"ד הגה"צ רבי שלמה שטראסער ז"ל, שרבינו דורש כמשה מפי הגבורה. וכן הגה"צ רבי יונתן שטייף ז"ל כששמע פעם דברי אלוקים חיים מרבינו, אמר: תורת אמת תורת אמת. וככה העידו עליו הרבה גדולים, צדיקים ותלמידי חכמים אשר עמדו צפופים שעות ע"ג שעות לשמוע בקול דא"ח היוצאים מפה טהור וקדוש.

להשריש אמונה בבני ישראל

במיוחד הרבה לבאר בדברי תורתו הקדושים עניני הגאולה העתידה, בכל פרשיות התורה היה דרכו בקודש לבאר בהן את עבודת ההכנה לגאולה העתידה, ואיך שהיו כל מעשי האבות ומרע"ה הכנה לתיקון השלם, ודיבר בגעגועים נפלאים מעניני ביאת המשיח והתגלות מלכות שמים, ובנין ביהמ"ק. עד שהיה משריש בזה אמונה שלימה ותמה בביאת המשיח בלב כל השומעים, ואע"פ שיתמהמה עכ"ז נחכה לו בכל יום שיבוא.

בתוך הדרושים היה מרבה גם לדבר ממדרגת האבות הקדושים ומשה רביא מהימנא ודור המדבר ונביאי השי"ת, ועד כמה אנו רחוקים להשיג אפס קצרו מקדושתם, ואף בדברים הנראים כאילו פגמו איזה דבר, לא היה זה בפשטות כפי שנראה לעינינו, רק בכל אלה היו ענינים גבוהים למעלה מהשגתנו.

ובדברי קדשו כמסמרות נטועים היה מחזק ידים רפות להתחזק באמונת אומן לידע שיש מנהיג לבירה, וגם בתוך ההסתר פנים השגחתו פרוסה עלינו בכל עת ורגע ואף בתוך כובד הנסיגות עלינו לדבק עצמינו לה' ולתורתו, ולילך בעקבות אבותינו ורבותינו מדורות הקדומים, בדרך ישראל סבא בלי שום שינוי.

ואכן דברים היוצאים מן הלב היו נכנסים אל הלב, וע"י דבוריו הק', נתעוררו אלפים לילך בדרכי ה' להאמין באמונת אומן בה' ובתורתו ובביאת המשיח אמונה שלימה בלי סיג ופגם, ושלא להמשיך אחר דעות כוזבות ושיטות פסולות, ונתגדלו דורות ישרים זרע ברך ה' המתנהגים בדרך ישראל סבא בכל דרכיהם.

מקנא קנאת ה'

בתוך דברי הדרוש והאגדה שילב רבינו דברי מוסר והתעוררות בענינים הצריכים תיקון ללכת ולהתנהג עפ"י דרך ישראל סבא בדרך המקובל מאבותינו ורבותינו הקדושים בדורות הקדומים ז"ע. ישב ודרש כמשה מפי הגבורה, והוכיח את ישראל בשבט פיו בתוכחה גלויה ובאהבה מוסתרת, ובתוך דברי תורתו היה מרבה להתריע ולזעוק נגד כת הציונות וממשלתם הטמאה המנאצת את ה' ודוחקים את הקץ. ובכל פרשה ופרשה שבתורה מצא ראיות בענין האיסור החמור של דחיקה הקץ והעברה על

השבועות שנשבענו להיות בגולה עד ביאת המשיח. ואמר פ"א: בכל מקום שבתורה שאני פונה, אני רואה שם ראיות לדרך האמיתי, היפך דעת המתחברים להציונים בממשלתם, ושומחים עמם בנצחונותיהם, ופ"א אמר רבינו לאחד מאנ"ש שבכל פעם שמעיין באיזה ספר שיהיה, הוא מוצא תמיד מענין זה של הסכנה המרחפת בלקיחת מלוכה טרם ביאת הגואל.

והגה"צ רבי פנחס עפשטיין זצ"ל ראב"ד פעה"ק אמר פעם להגה"ח רבי חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל, שגם הוא יודע כל המקורות המובאים בספה"ק ויואל משה, אך לשלב כל הדברים האלו בתוך דברים העומדים על הפרק, זה יכול רק הגה"ק מסאטמאר.

ובעת דברו מענינים אלו שאג מנהמת לבו הקרוע ומורתח על אשר מרבית העם מבית ישראל ואף הכשרים נתפסו לרעיון זה ונתחברו לממשלת זדון, ופלגי מים ירדו עיניו על שבר בת עמו, ועל סמיות העינים הנוראה, ועל אריכות הגלות ועיכוב גאולתן של ישראל ע"י מפלצת מנאצת זו אשר הרימה יד על ה' ועל משיחו, ובמרו נפש התאנח על ירידת ושפלות הדור אשר הצדיקים הקודמים הלכו למנוחות ואותנו עזבו לאנחות. ואירע לפעמים בעת דרשו בס"ג מענינים אלו, שהיו הדברים נוגעים אל לבו כ"כ, עד שנחלש באמצע אמירת הד"ת באין אונים, והיה מקצר ועולה ולא גמר את הדרוש, כי נפשו יצאה בדברו, ונגע ללבו עד דכדוכה של נפש, וכמה פעמים הוצרך אח"כ לנוח מיגיעתו.

גם בשבתות השובבי"ם אשר בשבועות הללו עורר רבינו בבכיות עצומות על תיקון החטא הידוע, היה דרכו של רבינו ז"ע לעורר נגד נגע הציונות בקול חוצב להבות אש, באמרו ששני ענינים אלו, הטומאה הציונית ופגם היסוד, מעכבים את הגאולה, וע"ז נאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ודרשו רז"ל אחרי לבבכם זו מנינות, ואחרי עיניכם זו עריות.

סוד ה' ליראיו

בשנים קדמוניות לפני פרוץ המלחמה, היה דרכו בקודש של רבינו ז"ע להתנמנם באמצע אמירת הד"ת ובפרט בסעודה שלישית, אבל בשבועות השובבי"ם לא התנמנם אף פעם. ובשנים שלאחמ"כ באמריקא כבר לא התנמנם באמצע אמירת הד"ת רק מפעם לפעם.

והנה בספר נחלת יעקב להרה"ג ר' יעקב חיים אמסל ז"ל מספר סיפור כדלהלן, היתה זה בשנת תשי"ג-ד"ב לביל שב"ק פרשת בא והיתה אז קור ושלג גדול בעיר ניו יארק, ובשולחן הטהור של רבינו ז"ע היו אז רק כמה אנשים ספורים מחמות הקור הגדול ששררה אז, אני -מספר ר' יעקב חיים ז"ל- היתה לי הזכי' להסתופף בצלו הקודש בעת שולחן הטהור, בשב"ק ההוא זכיתי לישב במקום סמוך ממש ליד רבינו (אף שבכל שב"ק לא היתה לי מקום כ"כ סמוך לרבינו, אך מחמת שהיתה אז ציבור קטן מאוד ישבתי אז בסמוך ליד רבינו). בעת אמירת התורה התחיל רבינו קושיית הזוה"ק הידוע למה כתיב בא אל פרעה ולא כתיב לך אל פרעה, ומתרץ הזוה"ק שהשי"ת הכניס את משה רבינו בהיכל פנימי היכל לפנים מהיכל עיי"ש באריכות, באמצע התורה נמנם רבינו ז"ע כידוע היתה דרכו בקודש להתנמנם באמצע עריכת השולחן ובפרט בעת אמירת התורה, וידוע בפי תלמידי וחסידיו רבינו שהנמנום הזה לא היתה פשוטה אך רבינו היה אז שקוע במחשבותיו הטהורות וריחף אז בעולמות עליונים ומביא בסוד ה' ליראיו, והיה לפעמים שרבינו דיבר לעצמו בחשאי דברים נשגבים שלא היו יכולים לשמוע. באותו שב"ק בעת שזכיתי לישב סמוך ונראה ממש ליד רבינו נמנם רבינו באמצע אמירת התורה כרבע שעה, והתחיל אז לומר בחשאי, אך מפני שישבתי סמוך לרבינו ממש, וראשו של רבינו נפלה כמעט על כתפותי זכיתי אז לשמוע קצת ממה שמלמל רבינו לעצמו. ואמר אז בחינה עמוקה בדברי קבלה, שהמכות באו מתתא לעילא ולהכי כתיב "בא" שהאות "ב" הוא לפני האות "א" בחינה הפוכה מתתא לעילא, (עיי"ש בספר נחלת יעקב כל הבחינה עפ"י קבלה). כשגמר רבינו למלמל לעצמו את הבחינה לפי קבלה הקיץ משנתו והתחיל תיכף ומיד להמשיך באמירת התורה בדרך דרוש ואגדה כדרכו בקודש, וזכיתי אז לראות עין בעין שהנמנום של רבינו לא נמנום פשוט הוא אלא כל הליכותיו בקודש היתה למעלה מהשגתנו ואין אתנו יודע עד מה.

זאת חוקת התורה

כאשר דר רבינו ז"ע עדיין בעיר סאטמאר בהיותו אברך צעיר לימים, בא הרה"ק רבי אברהם שלום מסטראפקוב זצ"ל לעיר סאטמאר על שבת קודש, והגה"ק הנ"ל רצה להתפלל דווקא בבית מדרשו של רבינו, באומרו שרוצה להיות אצל בן הרב מסיגעט, ואנ"ש אמרו לו שלתועלת הענין אשר בא לשבות בסאטמאר מוטב יותר שיתפלל בביהמ"ד הגדול שבעיר ולא אבה לשמוע להם, עד שטיכסו עצה לבקש את רבינו שיעתיר וידבר על לבו שיתפלל בביהמ"ד הגדול, לתועלת בואו לעיר סאטמאר, ורבינו נענה למבוקשם והסביר לו שלתועלת ענינו נכון שיתפלל בביהמ"ד הגדול עד

שהסכים הרה"ק לדבריו, אך התנה שאת שולחנותיו יערוך דווקא בביהמ"ד של רבינו, וכן היה, ובליל שב"ק נאספו שמה קהל עצום שבאו לקארת האורח הגדול הרה"ק מסטראפקוב, ובשעת עריכת השולחן כשראה רבינו שהרה"ק כבר רוצה לברך ברכהמ"ז, הציע לו רבינו שיאמר דברי תורה, ולא רצה, ואמר שאביו הרה"ק משינאווא זי"ע לא אמר תורה רק אם גילו לו מן השמים, וציווה לברך ברכהמ"ז, ושוב בסעודה שניה ג"כ הציע רבינו להרה"ק מסטראפקוב שיאמר ד"ת ולא רצה, ובסעודת רעווא דרעווין בקשו רבינו עוה"פ שיאמר ד"ת, והתרגז הרה"ק מסטראפקוב ואמר: זאת חוקת התורה אשר צוה ה', אם יש ציווי ה' לאמר, יאמרו תורה, ואם לאו אל יאמרו, ענה רבינו: לענ"ד יש לפרש באופן אחר, אשר צוה ה', אם יגרום ע"י אמירת הד"ת לעורר לשמור ציווי ה', לאמר, צריכים לומר ד"ת, וכאשר שמע זאת הרה"ק מסטראפקוב נענה ואמר לרבינו, א"כ תאמרו אתם תורה, אבל רבינו היה כמחריש ולא רצה לומר מפני כבודו של האורח הגדול, אבל הרה"ק כלל ושנה להעתיר ברבינו שיאמר תורה עד שאמר בקול פקודה שהוא מצוה את רבינו לומר תורה, התחיל רבינו לומר ד"ת כדרכו בקודש וממש הפליא כל השומעים בנועם אמריו, ומני אז התחילו לבוא אליו מידי שבת בשבתו חסידים ואנשי מעשה ליהנות ולהתענג מזיו אמריו הקדושים.

מילין לצד עילאה ימלל

רבינו זי"ע היה מרבה להמליץ יושר על בני ישראל בתוך דברי תורתו, ובפרט בשבתות השובבים, לברר ע"פ הלכה שמועיל תשובה גם על חטא הידוע, ותמיד היה מבקש תירוצים שונים ליישב מ"ש בזוה"ק פ' ויחי שאין מועיל תשובה על חטא זה, והיה ניכר ונראה אשר מילין לצד עילאה ימלל להמליץ טוב בעד בני הנשברים ונדכאים בתוך הגלות המור בהסתר פנים.

וכן בכל דברי התוכחה היה מערב מליצות ישרות כלפי מעלה, וכידוע שכן היה דרכם של צדיקי אמת שאמרו דברי תוכחות קשים לבני ישראל, ובתוך דבריהם היו דורשים כלפי שמיא לימוד זכות על ישראל.

רבינו זי"ע העיד על עצמו פעם ביום הפורים באמצע אמירת הד"ת כשהיה מבושם קצת, וניגש לפניו בחור אחד כשמקטרתו בפיו ועישן לפניו, אמר לו רבינו: עד מתי עשנת בתפילת עמך, התורה שאנו אומרים הן תפילות על בני ישראל, עד מתי אתה מעשן בתוך תפילתי. ופ"א בעיר אורשווא אמר רבינו ביום הפורים להראש הקהל: ווייסטו דען נישט אז ווען איך זאג תורה בין איך מתפלל אויף אידן.

וביום הפורים שנת תשי"ט כטוב לב המלך ביין והיה מבושם מאוד, אמר אז רבינו בתו"ד על איזה בחינה שאמר באותו שבת בס"ג, וז"ל: דעם שבת ביי שלש סעודות,

האב איך עפעס געזאגט, עטץ זאלטן נישט מיינען אז ס'איז עפעס אזא פשוט געזאגענץ, ס'איז א גרויסע בחינה... והוא לפלא וד"ל.

בסיום אמירת התורה היה רבינו רגיל להאריך בברכות שונות לבני ישראל, וסיים בתפילות ובקשות שיעזור השי"ת שנוכח להתחזק בדרך התורה והאמת ושיתקדש ש"ש על ידינו, והרבה פעמים היה מתחנן ומבקש שנוכח בחיים חיותנו לראות בביאת המשיח. והיה מסיים שנוכח לראות בישועת כל ישראל ושמתחן בהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

והמכתב מכתב אלוקים

אצל שולחני הטהור של רבינו זי"ע, עמדו שני אברכים מתלמידיו, שכתבו חידושי תורתו, ובשבוע שלאחריו בליל ד' שהוא אור ליום ה', באו השני אברכים הנ"ל לפני רבינו והראו לו התורה, והוא אמר להם מה לתקן ומה להגיה, ואח"כ עלה על מזבח הדפוס.

סיפר אחד מכותבי החידושים של רבינו זי"ע, שבעת אשר עסק בכתיבת וסידור החידושים, הציע פעם לרבינו לציין אצל כל חידוש, זמן השנה שנאמרה, כמו שמצינו בכמה ספרים, ותהא תועלת לאלו שנוכחו בשעה שנאמרו הד"ת, שיתעוררו ע"י"ז לזכור הדברים אמירתם ככתיבתם וכאילו בעל השמועה עומד לפניו, רבינו הקשיב לדבריו ואח"כ ענה לו: הנה אמות נכון הדבר שתורה הנשפעת משמים מתחדשת תמיד לפי בחינת אותו הזמן, והיה אז על השולחן ספר פרע"ה, ופתח רבינו את הספר ונפתח בדיוק באותו דף שרצה רבינו להראותו, ושם איתא שהתורה מתחדשת תמיד בכל רגע תורה חדשה במתיבתא דרדיקע, וזה נשפע תמיד לחכמי הדור בעולם הזה, אולם - סיים רבינו - בנידון דידן אי אפשר להגיד זאת בקהל רב כי על ידי זה יטעו שהדברים נאמרו רק לפי בחינת אותה שעה ולא לעולם, והאמת היא שכל דברי התורה שחדשו על יסודות חכמינו ז"ל ורבותינו ואבותינו, כל הדברים הללו הוא דעת תורה נצחית, ובפרט בעיקרי יסודי האמונה והדת, וזאת התורה לא תהא מוחלפת ע"כ טוב יותר לא לציין השנים. והיה לפלא מה שגילה אז טפח וכיסה אלפי טפחים ממדרגותיו בעת אמירת התורה.

וכמו"כ סיפר לנו הגה"צ רבי שמואל בראך שליט"א אבדק"ק נאנאש, כי פ"א בעת שראה רבינו זי"ע איזה ד"ת שהדפיסו, נענה ואמר שלא כל הד"ת צריכים לכתוב ולהדפיס לדורות הבאים, כי יש ענינים אשר רק לשעתה נאמרה.

מקורות המאמר:

זמירות דברי יואל, עדות ביהוסף, המאמורני חיל, הקדמה לשו"ת דברי יואל,

בימי ההילולא רבא

הרם את תרומתך

להחזקת מוסדותינו הק'

פרי ביכוריו של מרן רביה"ק בעל ההילולא זי"ע

פינת יקרת בתוככי עיה"ק תובב"א

זכור את הבטחתו הק' של רביה"ק זי"ע:

"איך וועל נישט שולדיג בלייבן פאר ווער עס וועט העלפן מיינע מוסדות"

לכבוד אג"ש המבנים ה"ו באר"ק רובב"א
שנתנו באומנים לי ע"ד התייסדות התאחדות האברכים בא"י אשר
נתיסדה ע"י תלמידיו הקדושים שיחיו, כדי לאמץ ידים רפות וזכרים
כשולח, וענין זה נהוץ מאד שאיש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק,
ע"י התחברות לקבוע עתים ללימוד התורה בביהמ"ד דייקא בערב
ובבוקר תמידין מסדרין בלי התישלות, כי בזמן האחרון שהנסיגות
מהציונות נתגברו, ואש הכפירה הח"ל ללחב יצאה, ובעוה"ז נעוין
אע"פ העומדים בנסיון, ולכן נחלה מאד התועלת של התאחדות
האברכים ללימוד בין כותלי בית המדרש, וע"י להנצל סדומים
הרועים, שלא להתנס ח"ו לצינות ודעותיהם המזוהרות, ולהתברל
מהם ומהמונס בחכמיות, ולא לדבר שפתם, ושכ"א יחזק בביתו נדרי
הצניעות, שלא ללכת ח"ו בבגדי שחון, ודוכינסטענע זאקן ושלא לגדל
שער בראשם בשום זמן, כאשר עוררתי על זה כמה פעמים, וחש"ת
יחה בעורכם בכל ענינים, להתחזק ולהתאמץ באמונה שלימה
וטוהרת, ותנום לראות דורות ישרים יבורך, עדי נוכח לראות במהרה
בישועתו של כלל ישראל ושמותו.

כשתידעו הכבוד רח"ה איך תשלח ליק'
דודים ודודים
הק' יואל שייטלבוים

ביומא דהילולא רבא

זכור את משאת נפשו המהורה
והצטרף לאחד מהשיעורי תורה במסגרת חבורתנו הק'

נשמח אדונינו מורינו אבינו רועינו עמרת ראשינו
רבינו יואל בן רבינו חנני יו"ט זיעועבי"א
עלה בסעודה השמימה ביום כוא"ב תש"ט

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם וגו' וכתב בכע"ט, א"ת הברכה אשר תשמעו סופי תיבות תורה שבכותה תורה יבואו הברכות.

ונראה בהקדם דברי מרן דו"ז זלה"ה בדברי יואל (פ' וקרא עמוד כח) לפרש הכתוב (פ' יתרו) אחר שאמרו בני ישראל נעשה ונשמע, וישב משה את דברי העם אל ה',

ולכאורה הכי הקב"ה לא היה יודע מה שהשיבו, ולמה היה צריך שמשה ישוב אל ה' תשובת ישראל. אך ביאור הענין דהנה אף שהבוי"ת שומע ומאזין הכל ואין נסתר ממנו, מכל מקום אין הדיבורים זוכים לעלות על ידי החטאים והעוונות ר"ל, כמאמר הכתוב (ישעיה נט ב) עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם. אולם תקנה גדולה יש בהצטרף התפלות יחד עם תפלות הצדיקים ודיבוריהם הקדושים יעלו ויגיעו גם הם לרצון לפניו יתברך, כי גדול כח תפלת הצדיקים ודיבוריהם הקדושים הנאמרים בקדושה ובטהרה ודחילו ורחימו, לומר עריצים ולכחות ולהכרית את כל המסכים המבדילים והמעכבים תפלות ישראל מלעלות, ובכח תפלתם הזכה והנקה יתעלו כל תפלות ישראל המתאחדים עמם, כאשר נוסד בתפלה להשי"ן קודם מוסף ראש השנה, ותכלול תפלתנו עם כל התפלות הישירות והנקיות שיעשו היום בעמך ישראל. וזהו כוונת הכתוב וישב משה את דברי העם אל ה', היינו דאף שודאי היו דברי ישראל כאמרם נעשה ונשמע בדחילו ורחימו ובכחינה גבוה מאד, וזכות גדול הוא להם ולדורות הבאים, מכל מקום היה חפץ משה רבינו להעלות דבריהם אלו לבחינה עליונה ביותר, דזה ודאי שלא דמתה מדריגת האהבה והיראה של ישראל למדריגתו של משה רבינו, כי גדול כחו של משה שכל מלאכי מעלה היו מודעזעין ממנו (עיין זו"ק בשלה דף נח, וקול תפלתו היה דומה לחרב שהוא קורע וחותר ואין מעכב (עיין בלקוט פ' וילך), ולכן אף שלא נצטווה משה להשיב דברי העם להשי"ת עשה כן מדעתו לתועלת ישראל, והעלה את דיבורי העם אל ה' יחד עם דבוריו הקדושים. וזה כוונת הכתוב וישב משה את דברי העם אל ה', שהעלה והביא דבריהם לפני כסא כבודו יתברך בגדול כוחו וזכותו, עכ"ד.

ונקדים עוד דברי א"ז הקדושת יו"ט זלה"ה (הובא בדברי יואל מהדו"ת ואתחנן עמוד קמח) לפרש המדרש (ב"ר פניה ס"א) יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה, כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים, על פי מה שמבואר בספרים שהצדיקים בבואם לעולם העליון ממשיכים שם באותו עבודה שהיו רגילים בעוה"ז, והללו שעסקו בתורה גם שם בעולם העליון מקושרים בהתורה הקדושה וזהו להם התענוג היותר גדול שם בגן עדן, והללו שעסקו בעולם הזה בעניני גמ"ח, הרי גם כאשר מגיעים לעולם העליון ממשיכים בעבודה זו להשפיע על בני ישראל חסדים ורחמים ממקור עליון. וזה הכוונה כשם שהם תמימים, באותו דבר שהשלימו עצמם להיות תמימים, כך שנותיהם תמימים, אפילו לאחר הסתלקותם, משום ונחלתם לעולם תהיה, שעוסקים בעולם העליון באותו עבודה ממש, עכ"ד.

ומבואר מזה שהצדיקים אשר בחיים חיותם היו מעתירים והרכו בתפלה בעד בני ישראל בעולם הזה, לאחר פטירתם הם ממשיכים

ועומדים להתפלל על בני ישראל, ואנו יכולים להתקשר בתפלתם שמכריתין כל המסכים המבדילים, ועל ידם נזכה שיתקבלו כל תפלות בני ישראל ברחמים לפני אדון כל.

וזהו ביאור הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, כלומר דברכת משה רבינו הוא לפני בני ישראל לדורות העתידים, וכמו שכתב הרמב"ן (פ' יתרו) על

הכתוב כי יבא אלי העם לדרוש אלקים, הכוונה שבני ישראל צריכים הם שיעמדו עלי זמן גדול מן היום, כי לדברים רבים באים לפני, כי יבא אלי העם לדרוש אלקים להתפלל על חוליהם ולהודיעם מה שיאבד להם, כי זה יקרא דרישת אלקים, ועוד שאנו שופט אותם, כי יהיה להם דבר בא אלי ושפסתי, ועוד אני מלמד אותם תורה, והודעתי להם את חקי האלקים ואת תורותיו, עכ"ד. ומבואר מזה כי משה רבינו בחיים חיותו היתה עבודתו בכך להתפלל על בני ישראל, וכמו כן לאחר פטירתו הוא ממשיך להתפלל על בני ישראל, ולזה אמר ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, שאנו יהיה לכם ברכה לדורות העתידים להתפלל עליהם.

והנה לבבות בני ישראל שבורים ורצוצים זה בכה וזה בכה, ואין אדם יודע מה שבלב חבירו, הרבה אח"כ יש להם עגמת נפש ועומדים ומצפים להושיע בדבר ישועה ורחמים, ובאמת ישראל קדושים הם מאמינים בני מאמינים באדון המושיע שהוא גבור ורב להושיע לכל אחד מישראל די מחסורו אשר יחסר לו, ובמשך השנה מתפללים בני ישראל, אך מכה סיבות שונות אינם נענים בתפלתם, נסתרים דרכי ה', ובהדי כבשי דרחמנא למה לך, ובפשטות הוא מכה מסך המבדיל שעושה מוחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים שאינו מניח התפלה מלעלות, וממילא אינו עושה רושם בשמים לפעול דבר ישועה, וככה נמשך יום יום ואף שמקיימים צפית לישועה מכל מקום אינם רואים הישועה כי התפלות לא נתקבלו, והלב נשבר, והעצה לזה הוא לקשר התפלה עם תפלות הצדיקים, וכחם גדול לשבר כל המסכים המבדילים בינינו לבין אבינו שבשמים, ועל ידי זה יכולים התפלות להתקבל, והשי"ת הוא אב הרחמן וצופה ומביט על תפלות בני ישראל למלאות בקשותיהם.

וביום זה שאנו עומדים ביומא דהילולא של מרן דו"ז זלה"ה, כבר הזכרנו דאחד מעבודות הרבות של מרן דו"ז זלה"ה הבעל הילולא זי"ע היה בזה שנשא על ראשו על מוחו ועל לבו צרות בני ישראל, וציער עצמו עם כל אחד מבני ישראל שהיה בעת צרה, ולבו הטהור היה כואב עם צרות בני ישראל, וכמו כן שמה עצמו בשמחות בני ישראל, היה כאב הרחמן לצאן מרעיתו, כל דבר הקטן וכל שכן דבר הגדול היה נוגע ללב, ועמד בתפלה הן ברבים והן ביחידות, והרבה דמעות ותפלות חמות התפלל בעד בני ישראל, כל זה היה עבודתו בחיים חיותו בעולם השפל, וכשם שהן תמימים כך שנותיהם תמימים, ובאותו ענין שהיה תמים בעולם הזה הוא עובד עבודתו בקודש בעולם העליון, והיום ביומא דהילולא דיליה כאשר נשמתו יורד מעולם העליון, והגם שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונחנים מזיו השכינה, ביומא דהילולא שולחים הנשמה מעולם העליון שיהיה לו התקשרות עם בני ישראל, נשמתו הטהורה נמצא בתוכינו, וכמו

בעולם הזה ולא בעולם הבא שהוא עולם האמת בלי כל שהוא שקר, וכמו שא"ז הייטב לב זללה"ה אמר לא אבוש עם תלמידיו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. וכל אחד יקבל על עצמו להיות בני תורה להתייגע על לימוד התורה, להתעלות בקיום מצות מעשיות בהתלהבות והתרוממות הנפש, לירא מחקב"ה ולירא מעשות חטא, יראת ה' יהא חופף כל היום ועל ידי זה יהיו שמורים מכל דבר רע, שמירת עינים שמירת המחשבה ושמירת הפה, לעסוק בצדקה וחסד כאשר תבע תמיד מן התלמידים, ופע"א אמר מרן דו"ז זללה"ה שאם תלמידיו אינם יכולים לעשות חסד להזולת אינו רוצה בכל הישיבה. ועבד עבודתו בקודש שיחא נבלע בגוף התלמידים לדעת שצריכים לעשות חסד לזולתו, ועלינו לקבל על עצמינו לעשות חסד בין איש לרעהו בגוף בנפש ובממון. וכאשר אנו עולים לציון הקדוש בקבלה טובה ובמחשבות טהורות, מצפים אנו להשי"ת שנזכה לצרף את תפלתנו לתפלות הצדיקים בעולם העליון, אשר בתפלותיהם הקדושות והזכות אין מי שיעכב, ועל ידי זה יעלה גם תפלתנו בשמים ונזכה לפעול כל טוב לנו ולכל בני ישראל המצפים לדבר ישועה. השי"ת יעזור שזכותו הגדול יגן עלינו ונושע בגאולה שלימה בביאת גאול צדק במהרה בימינו אמן.

נו"נ ע"י וועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ה להם

שפעל ועשה בחיים חיותו להתפלל בעד בני ישראל, כן הוא ממשיך להתפלל לנו ולכל ישראל, הוא מרגיש וכואב עם כל צרות ועגמו"ז של בני ישראל ועם כל אחד מישראל הצופה ומביט להורשע בדבר ישועה ורחמים, ועל כן הוא עת רצון שכל התפלות שבני ישראל מתפללים יצטרפו לתפלות הצדיקים קדושי עליונים, ובצירוף זה ישבר כל המסכים המבדילים ויהיה בכח של התפלות לעלות לשמי מרום.

והשי"ת יעזור כאשר אנו עולים להציון הקדוש ונתפלל שם, שהתפלות יעשו רושם ויעשו פעולות הראויות ונזכה לפעול כל טוב לנו ולכל ישראל, כי כל לבב דוי, "אזויפיל הערצער פארווייטאגט, אזויפיל הערצער צוקלאפט און צובראכט, אידן גייען ארום מיט פארווייטע אויגן, אידן גייען ארום באמת צובראכט, ס'איז דא אידן וואס דארפן געהאלפן ווערן מיט קינדער, מען זאל נישט וויסן וואס דאס מיינט, מען מאכט נאם א קישן יעדע נאכט, אידן האבן שווערע פראבלעמען, שווערע חולאים אין שטוב, מען קוקט ארום אויף א ישועה אויף א רפואה פון השי"ת, אידן מחוסרי לחם, מען האט א בני בית מפרנס צו זיין, און מען מוטשעט זיך ארום יעדע וואך יעדע חודש, צו אנדערע בקשות, ס'איז דא עלטערן וואס קוקן ארום און ווילן זען אביסל נחת ביי קינדער צו ביי אייניקלעך, און אזוי אויך אסאך ענינים". עכשיו יוצאים בזמן ומקום מוכשר לפעול ישועה בעד בני ישראל, המתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה

תחלה, וצריכים לבוין בעד אחרים ואח"כ לבוין בעד עצמו ואז השי"ת עוזר שיכולים להורשע.

אך בטרם אנו יוצאים מלתי אמונה לפני תלמידיו הישיבה, מרן דו"ז זללה"ה כל ימיו ישב ולמד עם הבחורים, מעשה אבות סימן לבנים, ותפס באומנות אבותיו להרביץ תורה לבחורי חמד והשתעשע עצמו עם הבחורים והיה מקושר עם התלמידים בעבודות אהבה, דאג בעד תלמידיו בכל הענינים בגשמיות וברוחניות, מסר את עתותיו היקרים שיוכל להיות בישיבה כדי שיהיה לו קשר עם הבחורים, אהב להתפלל עם הבחורים באמרו שהם מתפללים בחמימות ובהתלהבות, ואף גם בשנותיו האחרונות השתוקק תמיד להתפלל עם הבחורים, וצוה שהמנין ששולחים אליו יהיו בחורים המתפללים בקול רם ובהתלהבות. וכאשר למד השיעורים לפני התלמידים ואחד העיר לפניו בטוטו"ד ראו עליו איך שעיניו האירו ואיזה קורת רוח והנאה שיש לו מבחור בן תורה וירא שמים. היה לו עבודה גדולה להשריש יראת שמים ו"ערליכקייט" בהבחורים שיתנהגו בפרישות וביראת השם, היו לו כשרונות גדולים מן השמים ובזה היה יכול להשפיע להתלמידים.

ובכן תלמידיו הישיבה דפה, שהוא המשך להישיבה שישד ונהל בחיים חיותו, כאשר אנו יוצאים להציון הקדוש, עלינו לראות שיהיה הנהגתנו בדרך טובה שלא יבוש עם תלמידיו לא

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
JERUSALEM

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
עיר ירושלים תשס"א

רח' יונה 20 • עיר ירושלים תשס"א • תל. 57838 • P.O.B. 57838 • 20 YONA ST. • JERUSALEM

הזמנה של מצוה

הננו להזמין בזה את קהל אנ"ש הי"ו לבוא ולהשתתף בסעודה של מצוה

סעודת הילולא רבתי

לרגל יומא דהילולא קדישא של
כ"ק מרן רבינו הקוה"ט בעל "דברי יואל" זי"ע

שתתקיים אי"ה ביום שלישי פרי' ראה – כ"ו מנחם אב תשס"ח
בהיכל בית מדרשינו "ברך משה" רח' יונה 20
בשעה 9:00 בדיוק

בראשות הרבנים הגאון"צ שליט"א
ובראשם כ"ק מרן הגאב"ד שליט"א וחברי הבר"ץ שליט"א

עולו ואתכנשו להילולא דרבי

בה נתאחד מולנו כאיש אחד להגשים בדרך הקדוש אשר הורה לנו איתן אדוננו בעל הילולא זי"ע תחת דגלו והדרכתו של מ"ם כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א לבלתי לנשות ימין ושמאל ומעקבותיו נלך עד ביאת הגאול, אמן.

ויהא רעוא מן קדם אבודון דבשמיא, שזכותו הגדול של מרן רבינו הקוה"ט יגן עלינו ועל כל ישראל,
עדי נזכה לביאת מלכא משיחא ומלכותו בראשינו כב"א.

בכבוד רב
הנהלת המוסדות

יסודי התורה

יו"ט שחל בער"ש יקדים הכנת מאכליו לשבת

מתני' דף ט"ו: ועושה תבשיל מערב יו"ט וסומך עליו לשבת.

בתוס' (לעיל ב: ד"ה והיה) הקשה דלפי המבואר בגמ' שם דהכנה היא איסור דאורייתא האין אופין ומבשלין מיו"ט לשבת, וכ"ת ע"י עירובי תבשילין וכי אתי תקנתא דרבנן וליעקר הכנה דאורייתא, ותירצו דרבה דס"ל הכנה דאורייתא אזיל לטעמיה דאית ליה (פסחים מ"ו:) הואיל ומקלעי אורחין חזי ליה השתא נמי חזי ליה ועיי"ש עוד.

וביאור הדבר דע"י סברת הואיל הו"י רק איסור דרבנן וע"ז מהני העירוב תבשילין, ועפ"ז כתבו התוס' בפסחים דבמקום דלא שייך סברא דהואיל, כגון דמבשל סמוך לחשיכה אסור מדאורייתא ולא מהני העירוב תבשילין, וכן כתב המגן אברהם (ס"ו תקכ"ז) ובשו"ע הרב שם דביו"ט שחל להיות בע"ש יזהר להקדים הכנת מאכליו לשבת בכדי שיגמר מלאכתו בעוד היום גדול, וכן יש לזהר בהמאכלים שמטמין לשבת שיטמין בזמן שאפשר שיתבשלו שליש בישול מבע"י, וע"ע במשנ"ב (שם סק"ג) לענין שעת הדחק.

קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין

מענין לענין באותו ענין, כתב רביה"ק ז"ע בדברי יואל (פר' תולדות) לפרש דברי הגמ' (יומא כ"ה) אמר רב ואיתימא רב אשי קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין שנאמר תורותי אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבע"פ ע"כ. והקשו בתוס' ישנים וז"ל: לא ידע רבי אמאי נקט רק מצוה, אמאי קילא ליה טפי מכולהו ע"כ. ועוד יל"ד בגופיה דקרא דכי ז"ה כל שבחו של אאע"ה ששמו בעצמו מצות התורה שבכתב ושבע"פ, והלא גדולה מזו שבוחי משבחתי קרא למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה', וקירב נפשות הרבה להכניסם תחת כנפי השכינה, כמו שדרשו רז"ל מהפסוק ואת הנפש אשר עשו בחרן, ומהפסוק ויטע אשל בבאר שבע, ומדוע לא הזכיר קרא ג"כ שבח זה.

ועפ"י הנ"ל חדא מתורצת בחיק חברתה, דעפ"י הגמ' בתוס' (שם) הא דמועיל עירובי לרבה הוא רק מטעם הואיל ואי מקלעי ליה אורחים, ולפ"ז לכאורה איך קיים אאע"ה עירובי תבשילין, דהואיל שייך רק באורחים ישראלים, דבשביל עכו"ם אסור לבשל אפילו לבו ביום כמו שדרשו בגמ' לכס ולא לנכרים, ובימי אברהם לא הו' במציאות שיקלעו אורחים ישראלים כלל, שאנשי דורו תעו אחר הע"ז חוץ מאברהם וביתו, והנפש אשר עשו הסמוכים על שולחנו, וע"כ צ"ל דהואיל ואי יתגירו חזי להו השתא נמי חזי להו, אלא דלכאורה זה הו' כתי' הואיל, הואיל ואי מקלעי אורחין, והואיל ואי יתגירו, ומסקנת התוס' שם (מ"ו) דתרי הואיל לא אמרינן.

אמנם כל אלו שנתארחו בביתו של אאע"ה השפיע אליהם בכח קדושתו הגדולה לקרבם לאמונתו יתברך, ולא יצא מביתו עד שאמרו ברוך קל עולם שאכלנו משלו, כמבואר בב"ר (פר' מט"ס ס"ד) וא"כ לא צריכנא רק לחד הואיל דאי מקלעי אורחין, דאי אקלעי בוודאי חזי להו, ושפיר קיים אאע"ה עירובי תבשילין, ומתורץ קושיית התוס' מה דנקטי חז"ל עירובי תבשילין דוקא, דמזה נשמע דהיה כח השפעתו מרובה להשפיע על אחרים לקרבם לעבודתו יתברך, ואל"ה לא היה אפשר ליה לקיים עירובי תבשילין, ומתורץ הקושיא הנ"ל דבמה שאמר הכתוב וישמור משמרתו שקיים עירובי תבשילין, כבר נכלל גם השבח שהדריך אחרים והשפיע עליהם מקדושתו לקרבם לאמונת הבו"ח.

מנהג ישראל תורה

כסא דברכתא (לד') כוס של הבדלה

להריח עשן הנר

יש מכבין בו הנר ומריחין בעשן, הכל לחבב המצוה. (סידור העיניין)

סגולה להנצל מרוחות זרות

ועיי' בספר זכירה שהוא סגולה להנצל מרוחות זרות. (ליקוטי מהרי"ח)

סגולה לשכחה

איתא בספרים שיש להריח בנר הבדלה, ושמעתי שאומרים בשעת שמריח הפסוק יזכרו תורת משה, ובספר תענוג שבת איתא במוצאי שבת יאמר מ"ט פעמים פסוק זכרו תורת משה וגו' ויועיל לשכחה. (אור השבת)

להנצל משריפות

מסורת היה להגאון המפורסם רבי זלמן באניהטא זללה"ה שהיה ראב"ד דפרעשבורג, שהזהיר להדליק עוד פעם נר הבדלה אחר שכבחו, וינצל משריפות, והוא בדוק ומנוסה. (אנף כתב)

פעם אחת היה שריפה גדולה בשכונתו ופחדו בני ביתו מאוד, ורצו להציל החפצים ולצאת מהבית, והוא ישב במנוחה בלי שום פחד, ואמר להם שאין לו על מה לפחד, שהרי הוא מדליק במוצאי שבת קודש את ההבדלה פעם שנית אחר הכיבוי ביו, ומריח את עשן ההבדלה, וזה סגולה לזה, והיה פלא שנשקע האש סמוך לביתו ולא היה שום היזק. (קרבן הענין)

רוחצים את העינים בשיורי הכוס

שופכים מן הכוס לאחר הבדלה, ומכבין בו הנר, ורוחצים בו עיניו, משום חיבוב מצוה. (רמ"א סי' רצ"ו)

לומר 'מצות השם ברה'

יכבה את הנר מאותו מים ואחר כך ירחוץ עיניו מן אותו המים, ויאמר מצות השם ברה מאירת עינים. (קיצור שליוח)

ורוחץ בו עיניו ואומר מצות השם ברה מאירת עינים. (סידור העיניין)

להעביר על עיניו ועל גובה ראשו

אחר ששתה הכוס של יין, שפך לתוכו מעט מים ושתה מהם, והנשאר שפך על ידיו, והעביר על עיניו ובגובה ראשו, כן ידענא מנהג אבא מארי ז"ל. (מנהגי החתם סופר)

לרחוץ את פניו

ממה שנשתייר רוחצין את פניהם כדי לחבב המצוה. (נמוק ברכה)

להכניס לבתי ידיים

מה שנוהגין המון עם להושיט האצבעות המלוכלחות ביון זה שכבו בו את הנר, לבתי ידיים של מלבושיהן, לא מצאתי כעת בפוסקים בשום מקום, וגם לא ראיתי אצל המדקדקין. (תולדות שמאלס)

להעביר על העינים ג' פעמים

טבל שתי הקמיצות מבי ידיו והעבירם על ב' עיניו ג' פעמים. (סידור בית אהרן קארלין)

לשתות מים מכוס של ברכה

וכתב עוד רב עמרם, אנו נוהגין להטיל מים בכוס של ברכה, לאחר ששותין אותו ושוטפין אותו ושותוהו, ושמענו מרבתינו שמצוה לעשות כן, לפי ששיירי מצוה מעכבין הפרענויות. (טור)

ויהי מקץ שנתיים ימים...

בגנינות

מאיך גיסא עברנו שנתיים ימים קשים

שנתיים ימים של הוצאות גדולות

שנתיים ימים של עמל ותלאה

שנתיים ימים של השקעה בדמים תרתי משמע

שנתיים ימים של מצב גשמי קשה מנשוא

שנתיים ימים של הצטברות חובות אדירים וכבדים

ברוחניות

בסייעתא דשמיא מרובה מציינים אנו

שנתיים ימים של התעלות

שנתיים ימים של הצלחה

שנתיים ימים של הרבצת התורה

שנתיים ימים של שלום ושלוחה ואהבת חברים

שנתיים ימים של הצלת עתידנו הרוחני

אנא אחינו אנשי שלומינו, כהיום מקץ שנתיים ימים עזרו לנו להמשיך בין ברוחניות ובין בגשמיית למען חינוך בנינו ודורותינו